АСОЦІАЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК
УКРАЇНИ

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ "ФЕМІДА" ПРИКАРПАТСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Київ 2019

Результати моніторингу юридичної клініки “Феміда” Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ / авт.кол.; узагальнення А.Галай. – Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2019.– 34 с.

Дати моніторингу: 10-12.03.2019р.

Моніторингова група (авторський колектив):

- **Андрій Галай**, доктор юридичних наук, професор, член правління Асоціації юридичних клінік України відповідальний за напрям моніторингів;
- **Марія Цип’ящук**, викладачка Інституту права ім. І.Малиновського Національного університету “Острозька академія”, членкиня правління Асоціації юридичних клінік України;
- **Катерина Шумська**, начальниця Управління державної реєстрації нормативно-правових актів, правової роботи та правової освіти Головного управління юстиції у Івано-Франківській області.

Моніторинговий інструмент: Інструмент оцінювання стандартної якості діяльності юридичних клінік України.

Моніторинги юридичних клінік проводяться Асоціацією юридичних клінік України у партнерстві з ВБО “Українська фундація правової допомоги”, за підтримки Міжнародного фонду “Відродження” в рамках реалізації проекту “Розвиток інституційної спроможності Асоціації / мережі юридичних клінік України.”

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЮРИДИЧНУ КЛІНІКУ

Юридична клініка “Феміда” Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ заснована на громадських засадах у 2014 році.

Для якісної організації та координації діяльності юридичної клініки, починаючи з моменту її створення, в якості викладачів-кураторів залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники факультету, які забезпечують належне консультування та якісний контроль за роботою курсантів.

Особливими досягненнями юридичної клініки “Феміда” визнано:

- облаштоване функціональне приміщення для роботи;
- високий рівень інтегрованості у місцеву правозахисну спільноту;
- інноваційні підходи до організації й методичного забезпечення, численність та різноманітність правопросвітніх заходів;
- прогресивну інформаційну політику (оновлювані сторінки у трьох соцмережах, власний де-факто сайт на ресурсі материнського закладу НАВС, виготовлені інформаційно-презентаційні матеріали про свою діяльність).

АНКЕТА ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ
ЗА ПОПЕРЕДНІЙ ПОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ РІК (2017)

Юридична клініка "Феміда"
Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ

Рік заснування юридичної клініки	2014	
Організаційно-правова форма юридичної клініки	інший підрозділ ЗВО без штату	
Контактні дані юридичної клініки: 1) адреса (у т.ч. адреса приймальні) 2) телефон 3) електронна пошта 4) сайт ЮК або сторінки ЮК на сайті ЗВО, у соцмережах 5) відповідальна особа (ПІБ, посада)	вул. Національної Гвардії, 3, м. Івано-Франківськ, Івано-Франківська обл.	
	(0342) 52-32-00	
	juridicklinika@ukr.net	
	https://f3.naiau.kiev.ua/yuridichna-klinika-%C2%ABfemida%C2%BB/ https://www.facebook.com/Juridicclinicafemida/	
	Данченко Катерина Михайлівна, керівник юридичної клініки	
Кількість залучених викладачів (в т.ч. практиків) та студентів	1. Викладачів-кураторів	8
	2. Студентів	42
Показники роботи юридичної клініки у 2017 році	1. Надання правової допомоги:	
	а) надання інформації чи контактів щодо правової допомоги	
	б) юридичне консультування	20
	в) підготовка правових несудових документів	5
	г) підготовка процесуально-правових документів	
	д) представництво інтересів в судах та інших органах	
	2. Правова просвіта:	
	а) публічні виступи (лекції, презентації, зустрічі тощо)	12
	б) інтерактивні заняття (практичне право / Street Law)	13
	в) медіа правова просвіта (інфо у ЗМІ, фільми тощо)	
	3. Інше:	
	Тренінги	9
	Участь в громадських слуханнях	
Галузі надання правової допомоги	лише окремі галузі права, а саме: цивільне, земельне, господарське право	
Ведення обліку консультацій	журнал	
Викладання спецкурсу юридичної клінічної освіти	заняття поза навчальним планом	
Як співвідноситься робота в юридичній клініці з практикою студентів	не розглядається як спосіб проходження практики	

МОНІТОРИНГ ЗА НАПРЯМАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ

І. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ

1. Функціонування юридичної клініки в якості структурного підрозділу ВНЗ

Наказом Ректора Національної академії внутрішніх справ №1967 від 22 грудня 2014 року затверджено Типове положення про юридичну клініку НАВС. П. 1.4.11 визначено, що юридична клініка – це структурний підрозділ, що діє на громадських засадах. Відповідно, юридична клініка "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС (далі – ЮК "Феміда"), також діє як структурний підрозділ на громадських засадах. Особливості залучення співробітників до роботі в ЮК описані нижче в п.2 та 3 цього Розділу.

Однак, ключовим для оцінки досягнення цього критерію є оцінка забезпеченості юридичної клініки, як структурного підрозділу окремим штатом. Іншими словами, йдеться про працівників, які б займалися виключно або переважно справами юридичної клініки. Так, фактична керівниця ЮК, як і інші викладачі-куратори, які фактично залучаються до роботи юрклініки, мають значне навчальне навантаження. У Функціональних обов'язках керівництво або інші види діяльності в ЮК юридичною клінікою визначене одним зі списку з, орієнтовно, 20-ти обов'язків. Це, звісно ж, не означає, що визначені особи не виконують своїх обов'язків належно. Навпаки, учасники моніторингової групи пересвідчилися у тому, що керівництво, налагодження правопросвітньої роботи та навчання консультантів, перевірка консультацій тощо здійснюються на високому рівні та регулярно. Заходи юридичної клініки включаються до щомісячних планів ректора академії, а сам заклад та Прикарпатський факультет надає достатнє матеріально-технічне забезпечення для юридичної клініки.

Моніторингова група звертає увагу на те, що відповідно до Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затвердженого Наказом МОН від 03.08.2006 р. №592 та п.2) ч.7 ст. 33 Закону України "Про вищу освіту" юридична клініка повинна діяти у тих закладах вищої освіти, які здійснюють професійну підготовку майбутніх правників. Обов'язок по забезпеченню такої діяльності – **кадрової,** організаційної, матеріально-технічної і т.і. покладається на сам університет.

Очевидним є той факт, що робота юридичної клініки може бути більш ефективною та налагодженою, якщо вона має окремий штат оплачуваних працівників.

З огляду на зазначене, моніторингова група вважає за можливе зарахувати один бал з трьох.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

Рекомендації:

1) системно переглянути підхід до визначення статусу юридичних клінік НАВС, як структурного підрозділу академії зі сталим штатним забезпеченням;

2) розглянути можливість спеціалізацій юридичних клінік НАВС із врахуванням специфіки напрямків професійної підготовки курсантів.

Актуальними питаннями, з якими можуть працювати ЮК в системі МВС є, наприклад: взаємодія населення з представниками правоохоронних органів, протидія насильству в сім'ї, протидія дискримінації, права затриманих, підозрюваних, підсудних та засуджених, охорона громадського порядку, гарантії діяльності співробітників органів внутрішніх справ та членів їх сімей, в т.ч. – трудових, соціальних та тих, хто виконував обов'язки в зоні бойових дій тощо.

2. Штатний розпис юридичної клініки

Відповідно до Наказу ректора НАВС № 1967 від 25.11.2017 р. "Про призначення керівників та викладачів-кураторів юридичних клінік академії" керівником ЮК "Феміда" призначено доцента кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету, кандидата юридичних наук, доцента, підполковника поліції Габуду А.В. На початку 2018 року розпорядженням Прикарпатського факультету НАВС до фактичного виконання обов'язків керівника юрклініки призначено ст.викладача кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету Данченко К.М. та 9 викладачів-кураторів.

Документами, які підтверджують залучення співробітників Прикарпатського факультету НАВС до функцій, пов'язаних із діяльністю юридичної клініки, є затверджені заступником декана факультету 06.09.2018 р. функціональні обов'язки.

До прикладу, серед завдань та обов'язків старшого викладача кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Данченко К.М., визначено: "*організовувати планування та координацію роботи юридичної клініки "Феміда" та забезпечувати підготовку звітної документації*". Серед обов'язків професора кафедри соціально-гуманітарних дисциплін визначено "*виконувати обов'язки **викладача-куратора** юридичної клініки "Феміда" Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) НАВС".*

Фактичне виконання керівником та викладачами-кураторами своїх обов'язків підтверджується графіками чергувань, журналом консультацій та матеріалами оформлених справ, протоколами засідань членів юридичної клініки тощо (наприклад, Протоколи про апробацію правових лекторіїв №1 від 25.09.2018 р.; №6 від 26.02.2019 р. та ін.). Керівник юридичної клініки здійснює загальну організацію роботи ЮК, навчання у ній, проводить тренінги, здійснює перевірку консультацій. Викладачі-куратори почергово проводять перевірку консультацій, апробацію правопросвітніх занять та їх спільне проведення із консультантами ЮК.

Подібні документи підтверджують функціональні обов'язки усіх дев'ятьох залучених до роботи ЮК викладачів-кураторів.

Цікавою є практика залучення до числа кураторів викладачку іноземної філології, яка – за потреби – може надавати допомогу у спілкуванні із іноземними клієнтами, яких у місті знаходження юрклініки досить багато.

Виконання обов'язків керівника юридичної клініки окремо не оплачується. Проте, оскільки грошове забезпечення співробітників академії складається із посадового окладу та доплат (премій) за виконання функціональних обов'язків –

робота в клініці, як частина таких функціональних обов'язків, вочевидь, впливає на обсяг такого преміювання. Тим не менше, незрозумілий ані обсяг роботи в юрклініці, який включається до обліку праці, ані розмір оплати за таку роботу, якщо оплата здійснюється.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

Рекомендація:

розглянути можливість внесення змін до штатного розпису факультету НАВС та доповнити його посадами для укомплектування штату юридичної клініки таким чином, щоб забезпечити її стале та ефективне функціонування. Оптимальним є такий штат юридичної клініки, укомплектований посадами: 1) керівника; 2) координатора / заступника керівника); 3) методиста / адміністратора / лаборанта юридичної клініки.

Альтернативно, можна чіткіше визначити обсяг зайнятості співробітників у роботі юридичної клініки, конкретизувати та розподілити обов'язки між різними працівниками таким чином, щоб у сукупності ці обов'язки забезпечували функціонали названих посад. Також, особи, залучені до роботи юрклініки повинні володіти зрозумілою інформацію про обсяг оплати за виконання таких обов'язків.

3. Залучення до роботи в юридичній клініці викладачів-кураторів та компетенція залучених осіб

3.1. Викладачі-куратори

Як зазначалось раніше, з аналізу матеріалів правопросвітньої діяльності та юридичного консультування випливає, що до роботи ЮК фактично залучено керівника та 9 викладачів-кураторів. Список консультантів юридичної клініки затверджується деканом факультету. Згідно списку від 01 вересня 2018 року до числа консультантів ЮК "Феміда" зараховано 49 осіб. Таким чином, кількість студентів на одного викладача-куратора складає, переважно, 5 осіб, що свідчить про більш, ніж оптимальне навантаження співвідношення кількості викладачів до кількості студентів (2:15). Це дає можливість додати 1 додатковий бал (відповідно до п.3.1. Інструменту моніторингу) при оцінці даного індикатора.

Зараховано 2 бали з 2 можливих

3.2. Юристи-практики

Один із викладачів-кураторів юридичної клініки є адвокатом, на підтвердження чого моніторам продемонстрували свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю. Разом з тим, відповідно до п.3.2 Інструменту моніторингу, бал за даним показником зараховується, коли співвідношення юристів-практиків до числа студентів є не менше 1:15. Отже, бал за даним показником не може бути зарахований.

Бали не зараховано

Рекомендація: залучати більшу кількість практикуючих юристів до роботи юридичної клініки за рахунок налагодження співпраці з завнішніми експертами. Такими юристами-практиками можуть бути адвокати, юрисконсульти, співробітники органів юстиції, поліції та інших

правоохоронних органів, юристи правозахисних організацій тощо. Дані про їхню роботу в юрклініці можуть відображатися у документації з консультування (бланках наданих консультацій, журналі консультацій тощо).

3.3. Штатний персонал та викладачі-куратори спеціалізуються на тематиці діяльності юридичних клінік:

3.3.1. Керівниця юридичної клініки брала участь у Літній Школі з юридичної клінічної освіти (3-5 липня 2018 р, м. Вижниця, Чернівецька обл.).

Підтверджень підвищення кваліфікації іншими викладачами-кураторами юридичної клініки виявити, на жаль, не вдалося.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

Рекомендація: мотивувати до участі та залучати більш активно інших викладачів-кураторів та співробітників юридичної клініки до участі в заходах щодо підвищення кваліфікації за тематикою діяльності юридичної клініки або правозахисної чи правопросвітньої діяльності.

3.3.2. Керівниця юридичної клініки має наступну публікацію: Danchenko K. M. Bullying and Its Influence over a Personality / K. M. Danchenko // International journal of education and science. - 2018. - Vol. 1, No. 3-4. - С. 39. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/intjeds_2018_1_3-4_31.

Інші викладачі-куратори ведуть активну наукову діяльність, проте тематика їхніх публікацій є загальноправовою чи вузькогалузевою, або ж загально педагогічною. Іншими словами, такі публікації не відповідають тематиці діяльності юридичних клінік або суміжним напрямкам.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

Рекомендація: активізувати наукову діяльність співробітників юридичної клініки за тематиками її діяльності, правозахисної чи правопросвітньої діяльності.

4. Матеріально-технічне забезпечення юридичної клініки

4.1. На час моніторингу юридична клініка забезпечена двома приміщеннями, одне з яких використовується для прийому громадян та надання консультацій, а друге – для проведення навчальних заходів юрклінки. Приміщення для прийому громадян розташоване у відокремленій одноповерховій будівлі біля головного корпусу Прикарпатського факультету НАВС (вул. Національної Гвардії, 3, м. Івано-Франківськ). Вхід до цього приміщення вільний і не обмежений контрольно-пропускним режимом. В самому приміщенні знаходиться рецепція (місце адміністратора) та розділені дві кімнати (міні-келії) для надання консультацій.

Фото функціональних робочих блоків у приміщенні ЮК "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС

Зараховано 3 бали з 3 можливих.

4.2. Умови приміщення для навчального процесу

За погодженням із відділом організації і координації освітнього процесу НАВС, для навчальних потреб юридичної клініки закріплена ауд.№31, яка знаходиться у новій будівлі Прикарпатського факультету. В підтвердження того, що ця аудиторія дійсно використовується юридичною клінікою, свідчать фотоматеріали про фактично проведені у ній заходи, а також зазначення цієї аудиторії у щотижневих Планах ректора, які подаються керівницею юридичної клініки, затверджуються деканом факультету та включаються до загальноакадемічного плану заходів, погоджених ректором закладу.

Фото ауд.№31, як використовується ЮК "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС для проведення навчальних занять та інших заходів

Зараховано 1 бал.

4.3. Приміщення юридичної клініки з позиції забезпечення конфіденційності здійснення прийому клієнтів з метою надання безоплатної правової допомоги

Приміщення, де ведеться прийом клієнтів, має дві кімнати (міні-келії), розділені стіною. Таким чином, у юридичній клініці забезпечена можливість здійснення прийому клієнтів із дотриманням конфіденційності. Фото приміщень наведені у п. 4.1. вище.

Зараховано 1 бал

4.4.1. Забезпеченість комп'ютерною та іншою технікою, яка дозволяє працювати з мережею Інтернет або правовими базами даних

Юридична клініка забезпечена трьома комп'ютерами, один з яких встановлений у функціональному блоці адміністратора та два – в одній із кімнат для прийому громадян. Використання техніки для потреб юридичної клініки підтверджено оглядом внутрішнього вмісту тек, зокрема електронних матеріалів справ, розроблених занять тощо.

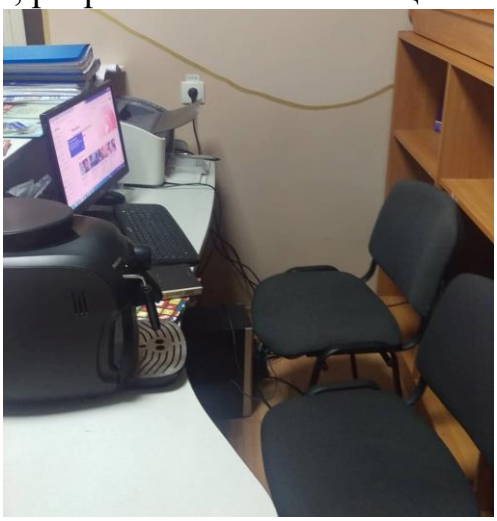

Фото обладнання на функціональному блоці адміністратора юридичної клініки "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС.

Обладнання інших робочих місць продемонстровано на фото у п.4.1. вище

Зараховано 1 бал

4.4.2. Доступ до мережі Інтернет та правових баз даних

Комп'ютер у функціональному блоці адміністратора підключений стаціонарно до мережі Інтернет. Wi-Fi доступ не функціонує. Це дозволяє працювати з мережею Інтернет та відкритими і оновлюваними правовими базами даних, наприклад: http://zakon.rada.gov.ua/laws, однак – лише на одному пристрої. За вимогами даного індикатору бал зараховується за умови працюючої мережі доступу до Інтернету (або правової бази даних не старше 3-х місяців) на не менш як 3 технічні пристрої. Бал за цим індикатором не може бути зарахований.

Бал не зараховано

Рекомендація: забезпечити безперебійний доступ до мережі Інтернет на усіх (не менш, ніж трьох) комп'ютерних пристроях юридичної клініки. Це полегшить та оптимізує роботу юрклініки в цілому, в тому числі й щодо більш оперативного інформування про діяльність ЮК.

4.4.3. Пристрої для копіювання та друку.

Юридична клініка забезпечена мультифункціональним пристроєм для друку та одним принтером, що зафіксовано на фото в пунктах 4.1. та 4.3. вище.

Зараховано 2 бали з 2 можливих

4.5. Із змісту досліджених документів (відомості роздачі канцелярських матеріалів), а також з пояснень керівника юридичної клініки встановлено, що факультет повністю забезпечує юридичну клініку витратними матеріалами, канцелярським обладнанням та іншими матеріалами.

Зараховано 1 бал

4.6. Бонусний показник. Доступність та зручність для людей, зокрема - з малою мобільністю

Приміщення для прийому громадян Юридичної клініки "Феміда" знаходиться, як вже зазначалося, в одноповерховій будівлі, в якій розташований контроль-пропускний пункт на територію інших приміщень факультету. Попри те, що прийом ведеться на першому поверсі, вхід до юридичної клініки має поріг висотою, приблизно, 15 см. Відповідно, для осіб, які пересуваються на візках або з візками – потрапляння до приміщення юридичної клініки може становити певні труднощі. Як пояснила керівниця юридичної клініки, за потреби особа може звернутися до чергових КПП, які можуть надати допомогу у переміщенні особи в юридичну клініку.

Разом з тим, рекомендується розглянути можливість дообладнання входу в юридичну клініку шляхом його перебудови у більш пологий поріг, конструкція якого б відповідала вимогам ДБН В.2.2-17:2006 "Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення.

Вхід до приміщення, де здійснюється прийом юридичною клінікою "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС

5. Інформаційне забезпечення юридичної клініки

5.1.1. Юридична клініка видима у ЗВО (навчально-науковому інституті)

Біля входу до приміщення, де здійснюється прийом клієнтів ЮК, розміщена інформативна та захищена від псування вивіска про юридичну клініку. Зсередини скляних прозорих дверей, на зручній висоті розміщена інформаційна листівка із більш детальною інформацією про послуги, які можна отримати в юридичній клініці.

Наявність візуального зазначення про юридичну клініку

Табличка при вході та інформація на вхідних дверях до приміщення, де здійснюється прийом громадян у ЮК "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС

Зараховано 1 бал

5.1.2. Додаткові вказівники напрямку до юридичної клініки відсутні.

Бали не зараховано

Рекомендація: розмістити додаткові, захищені від псування, вказівники напрямку (стенди, банери) до юридичної клініки ззовні, наприклад, на розі вулиці Національної Гвардії, де розташована юридична клініка.

5.2. Оприлюднення на зовнішніх ресурсах.

Інформація про юрклініку розміщена на сайті Асоціації юридичних клінік України. Оголошення про діяльність та послуги юридичної клініки розміщені у приміщеннях місцевого та регіонального центрів БВПД у Івано-Франківській області.

Наявність інформації про юридичну клініку в зовнішніх ресурсах

Фото про роботу ЮК "Феміда" Прикарпатського факультету НАВС у приміщеннях місцевого та регіонального центрів БВДП у Івано-Франківській області

Учасники моніторингової групи з приємністю відзначають уважний підхід ЮК "Феміда" до інформування про свою діяльність, в тому числі й щодо виготовлення оригінальних інфоматеріалів з контактами та даними про послуги, які можна отримати в юридичній клініці – листівок та кишенькових календарів.

Зараховано 1 бал

Рекомендація: поширювати інформаційні матеріали серед більшої кількості дійсних та потенційних стейкхолдерів: у приміщеннях місцевих органів виконавчої влади та ОМС (соц.захисту, пенсійного фонду, відділів юстиції тощо); серед партнерських правозахисних та інших громадських організацій тощо. Також можна розміщати інформацію на безкоштовних місцевих інформаційних ресурсах в т.ч. й у соц.мережах, напр. "Типовий Франківськ", "Івано-Франківськ Лайф" тощо.

5.3. Автономні джерела інформування про свою діяльність та зв'язку з нею

5.3.1. Юридична клініка має постійну корпоративну неперсоналізовану електронну пошту juridicklinika@ukr.net, якою вона постійно користується. Також, під час моніторингу, адміністратори юрклініки почали працювати із оновленням іншої електронної скриньки: frnavs.femida.legalclinic@gmail.com.

Зараховано 1 бал

5.3.2. Інформація про послуги юридичної клініки розміщена на сторінці ЮК у мережі Facebook. Юрклініка також має власну сторінку на сайті НАВС України. Сторінка включає в себе 6 розділів: керівництво клініки, загальна інформація; форма та напрямки роботи, графік роботи, контактна інформація, діяльність юридичної клініки "Феміда". Разом з тим, не уся інформація оновлюється регулярно (напр., в розділі "Контактна інформація", станом на час написання цього звіту, зазначена інша, ніж актуальна електронна скринька ЮК).

Відомості про діяльність є загальними, що по суті дублює рубрику форми і напрями роботи, хоча – наприклад, могли б використовуватись як новинна стручка про проведені юрклінікою заходи, яких є чимало.

Зараховано 1 бал

Рекомендації:

1) регулярно оновлювати інформацію про свою діяльність на доступних зовнішніх ресурсах ЮК

2) розглянути можливість змінити формат рубрики "Діяльність юридичної клініки "Феміда" на сайті НАВС і регулярно наповнювати його інформацією про проведені заходи.

5.3.3. Юридична клініка не має власного мобільного номеру телефону. У інформації про ЮК зазначений номер телефону КПП ((0342) 52-32-00), також керівниця юридичної клініки використовує для її потреб окремий власний номер телефону та, відповідно, самостійно оплачує послуги мобільного зв'язку.

Бал не зараховано

Рекомендація: визначити форму існування окремої телефонної лінії для юридичної клініки, міської чи найпоширенішого мобільного оператора регіону.

5.4. У приміщенні юридичної клініки, в якому здійснюється прийом клієнтів, розміщена інформація про графік прийому, умови надання консультацій, графік чергування викладачів-кураторів.

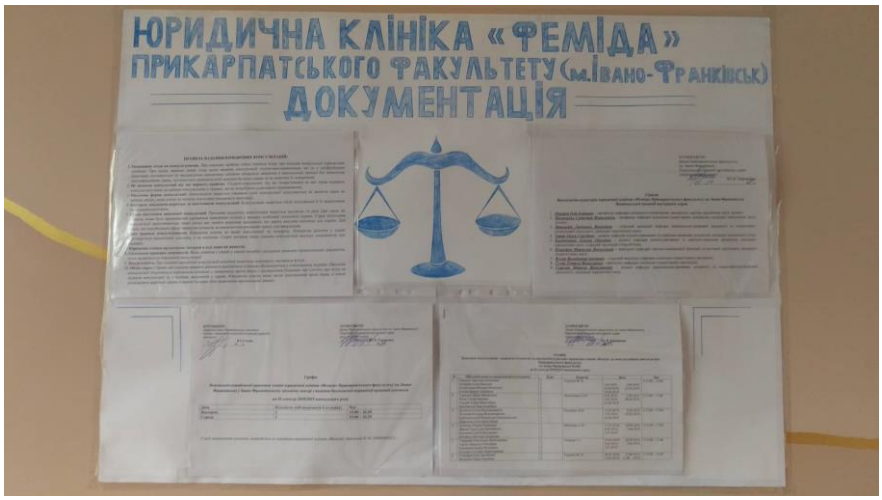

Фото стенду юридичної клініки

Зараховано 1 бал.

6. Бонусний показник. Інтегрованість у місцеві спільноти, які впроваджують права людини

Цей показник досліджено за критеріями:

1) існування співпраці юридичної клініки і її документальне оформлення (яке має допомагати її організовувати, а не бути елементом бюрократизації та підміни роботи паперообігом);

2) зрозумілість співпраці (заходи співпраці чіткі та видимі оточуючим);

3) системність співпраці (тобто регулярність заходів співпраці із зрозумілою повторюваністю впродовж одного року, а також охоплення співпрацею різних типів місцевих партнерів);

4) природність співпраці, яку веде юридична клініка (заходи співпраці логічні для тих цілей, якими займається юридична клініка, тобто посилення

якості практичної юридичної освіти через залучення студентів до соціально-важливої професійної діяльності);

5) рівномірність публічності співпраці як на ресурсах юридичної клініки, так і на партнерських ресурсах.

Існування співпраці клініки і її документальне оформлення. Як стало зрозуміло під час моніторингу, юридична клініка “Феміда” веде активну співпрацю з великою групою представників партнерських інституцій: регіональний та місцевий центр БПД, місцеве управління юстиції, різними підрозділами поліції, регіональним представником омбудсмана, місцевою Радою адвокатів, правозахисною громадськістю ("Україна без тортур", місцевою асоціацією ветеранів АТО) та ін. Співпраця оформлюється зазвичай договорами, графіками, спільними планами. Оцінка показника: відмінно.

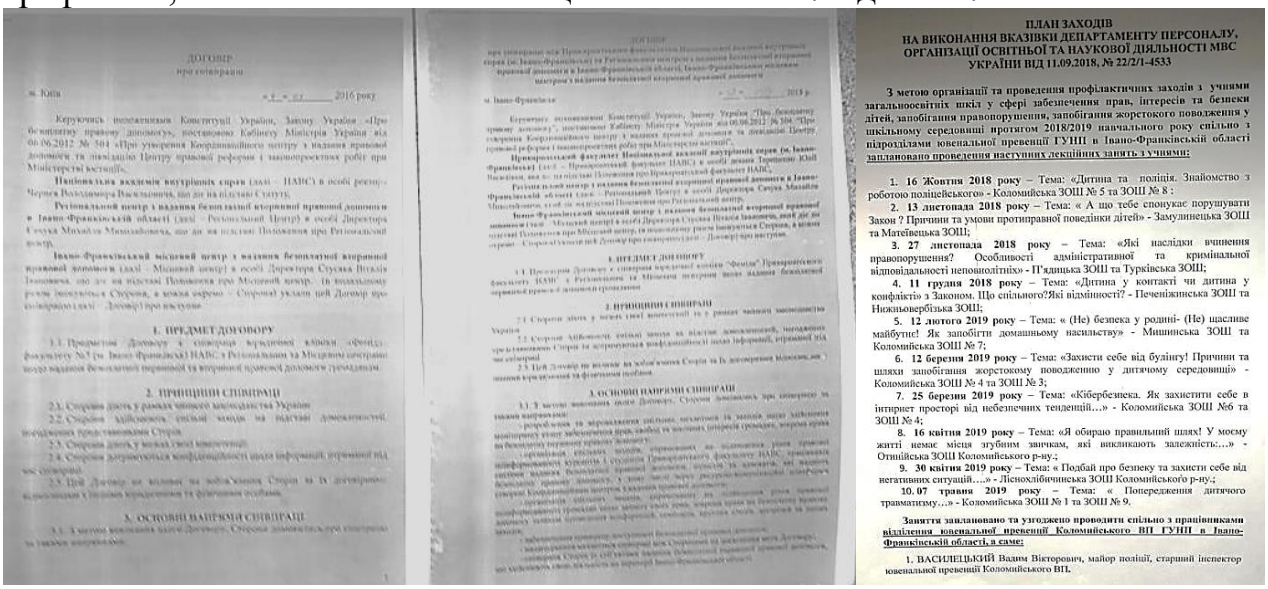

ПЛАН ЗАХОДІВ
НА ВИКОНАННЯ ВКАЗІВКИ ДЕПАРТАМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ, ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ ВІД 11.09.2018, № 22/2/1-4533

З метою організації та проведення профілактичних заходів з учнями загальноосвітніх шкіл у сфері забезпечення прав, інтересів та безпеки дітей, запобігання правопорушення, запобігання жорстокого поводження у шкільному середовищі протягом 2018/2019 навчального року спільно з підрозділами ювенальної превенції ГУНП в Івано-Франківській області заплановано проведення наступних лекційних занять з учнями:

1. **16 Жовтня 2018 року** – Тема: «Дитина та поліція. Знайомство з роботою поліцейського» - Коломийська ЗОШ № 5 та ЗОШ № 8 ;
2. **13 листопада 2018 року** – Тема: « А що тебе спонукає порушувати Закон ? Причини та умови протиправної поведінки дітей» - Замульинецька ЗОШ та Матеївецька ЗОШ;
3. **27 листопада 2018 року** – Тема: «Які наслідки вчинення правопорушення? Особливості адміністративної та кримінальної відповідальності неповнолітніх» - П'ядицька ЗОШ та Турківська ЗОШ;
4. **11 грудня 2018 року** – Тема: «Дитина у контакті чи дитина у конфлікті» з Законом. Що спільного?Які відмінності? - Печеніжинська ЗОШ та Нижньовербізька ЗОШ;
5. **12 лютого 2019 року** – Тема: « (Не) безпека у родині- (Не) щасливе майбутнє! Як запобігти домашньому насильству» - Мишинська ЗОШ та Коломийська ЗОШ № 7;
6. **12 березня 2019 року** – Тема: «Захисти себе від булінгу! Причини та шляхи запобігання жорстокому поводженню у дитячому середовищі» - Коломийська ЗОШ № 4 та ЗОШ № 3;
7. **25 березня 2019 року** – Тема: «Кібербезпека. Як захистити себе в інтирнет просторі від небезпечних тенденцій…» - Коломийська ЗОШ №6 та ЗОШ № 4;
8. **16 квітня 2019 року** – Тема: «Я обираю правильний шлях! У моєму житті немає місця згубним звичкам, які викликають залежність;…» - Отинійська ЗОШ Коломийського р-ну.;
9. **30 квітня 2019 року** – Тема: « Подбай про безпеку та захисти себе від негативних ситуацій….» - Лісніклібичинська ЗОШ Коломийського р-ну.;
10. **07 травня 2019 року** – Тема: « Попередження дитячого травматизму…» - Коломийська ЗОШ № 1 та ЗОШ № 9.

Заняття заплановано та узгоджено проводити спільно з працівниками відділення ювенальної превенції Коломийського ВП ГУНП в Івано-Франківській області, а саме:

1. ВАСИЛЕЦЬКИЙ Вадим Вікторович, майор поліції, старший інспектор ювенальної превенції Коломийського ВП.

Фото договорів та плану про співпрацю, які виконує юридична клініка

Зрозумілість співпраці. Заходи співпраці юридичної клініки “Феміда” полягають здебільшого у навчальних заходах, які проводяться на базі юридичної клініки для її учасників. Інші напрями співпраці – проведення юридичною клінікою консультацій на базі центрів безоплатної правової допомоги та проведення правопросвітніх занять з різними категоріями учасників. Здебільшого заходи співпраці можна побачити на соціальних сторінках юридичної клініки (напр. https://www.facebook.com/pg/Juridicclinicafemida/posts/?ref=page_internal), а також на ресурсах факультету та Національної академії внутрішніх справ. Ці висновки зроблені більшою мірою із пояснень керівниці юридичної клініки, якщо досліджувати заходи співпраці виключно на згаданих ресурсах – системне висвітлення їх відбувається лише з жовтня 2018 року і лише на сторінці у Фейсбук. На сайтах факультету та Академії, на інших соціальних мережах інформація про активну співпрацю з’являється нерегулярно і сталу повну картину зрозуміти важко. Також, заходів системних співпраці з місцевою владою, а також іншими юридичними клініками регіону ще не налагоджено, а це важлива складова посилення авторитету та значення юридичної клініки у громаді, зокрема в процесі реформи децентралізації. Оцінка показника: задовільно.

Системність співпраці. Слідкуючи з жовтня 2018 року, заходи співпраці відбуваються регулярно, фактично щотижня відбувається який-небудь активний захід зазвичай за участю партнерських інституцій. Коло партнерів співпраці широке, воно представлене системою правової допомоги (БПД, юстиція, адвокатура), органами за спеціалізацією юридичної клініки (поліція), недержавним правозахистом ("Україна без тортур", місцева асоціація ветеранів АТО), заклади з аудиторією для навчальних занять (школи, геріартричний заклад). Оцінка показника: відмінно.

Природність співпраці. Підбір заходів співпраці охоплює практично усі можливі напрями діяльності юридичної клініки і її потреби: 1) навчання студентів юридичної клініки експертами з числа партнерських організацій, в тому числі і спеціалізованих – поліції; 2) залучення до консультування на базі центрів безоплатної правової допомоги, взаємне інформування про надання правової допомоги (додатково див. п. 5.2) та направлення клієнтів; 3) проводяться періодичні правопросвітні заняття з різною аудиторією (однак, могла їх частота проведення б бути поставлена на більш регулярному рівні). Оцінка показника: відмінно.

Рівномірність публічності співпраці. Рівноправність і взаємозацікавленість співпраці випливає з приділення уваги її заходам на інформаційних ресурсах обох партнерів: юридичної клініки та зовнішньої організацій. Дослідження сайтів партнерських інституцій показало:

- Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Івано-франківській області: повідомлення про заходи співпраці наявні та відповідають інформації юридичної клініки (витяг з сайту);
- місцевий центр БПД: інформація про проведені заходи спільно з юридичною клінікою за останні 3 місяці відсутня на соціальній сторінці Центру у ФБ (хоча заходи Центру для факультету в цілому відмічені), однак Центр слідкує за сторінкою юридичної клініки;
- обласне управління юстиції: інформації про проведені спільно з юридичною клінікою заходи на офіційному сайті не знайдені;
- обласна поліція: інформації про проведені спільно з юридичною клінікою заходи на офіційному сайті не знайдені;
- регіональний представник Омбудсмана: публікації є, див. лінк;
- місцевий геріатричний пансіонат: публікації є, див. лінк;
- місцева асоціація ветеранів АТО: публікації є, див. лінк;

Це свідчить про достатню рівноправність співпраці. Оцінка показника: добре.

Рекомендації: незважаючи на додатковість цього індикатора для загального моніторингу діяльності юридичної клініки, чіткі рекомендації з його тексту можуть суттєво посилити інтегрованість юридичної клініки до місцевих правозахисних та освітянських спільнот та розвинути її лідерський потенціал.

Основні напрями посилення цього напряму діяльності:

- ***побудова співпраці на паралельних інформаційних засадах (впровадження усіх природних форм співпраці, перехід від регулярності до постійної системності заходів співпраці; зрозумілі і ненадмірні форми***

документообігу співпраці, системне висвітлення спільних заходів на усіх ресурсах юридичної клініки; взаємне висвітлення спільних заходів),

- ***розширення впливу юридичної клініки на розвиток місцевої громади,***
- ***започаткування співпраці з іншими регіональними юридичними клініками, а так само і юридичними клініками сусідніх країн (Польщі та Словаччини).***

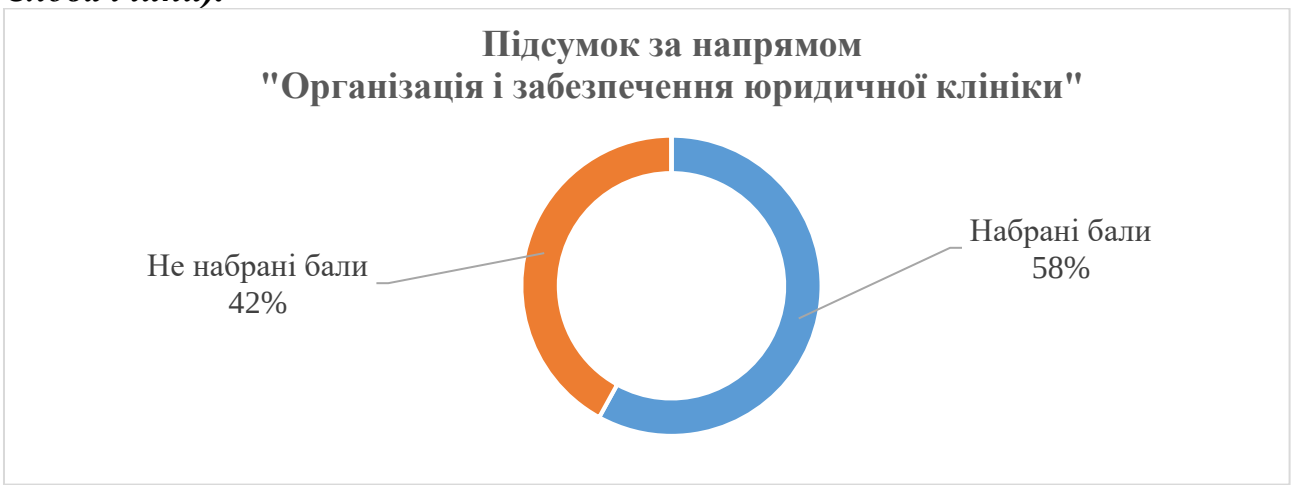

ІІ. ВКЛЮЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

1. Навчальний курс юридичної клінічної освіти

1.1. Навчальний курс

Особливістю навчального процесу на Прикарпатському факультеті НАВС є робота за навчальними планами, затвердженими материнським закладом на основі типового плану МВС України. Відповідно, впливати на навчальний план факультет може у дуже вузькому обсязі.

На факультеті навчаються за спеціальністю "Право" курсанти і студенти, які залучаються до юридичної клініки. Однак окремої дисципліни юридичної клінічної освіти на факультеті немає для обох цих категорій здобувачів навчального ступеню.

Вивчення навчального плану на факультеті показало, що у обох навчальних планах (для курсантів та студентів) фігурують курси, які можуть мати теми, дотичні до діяльності юридичної клініки:

- Адвокатура України, Риторика (дисципліни з навчального плану для студентів);
- Юридична деонтологія, Юридичне документознавство, група дисциплін процесуального змісту (дисципліни присутні у планах навчання курсантів та студентів.

Ці курси уже частково включають елементи юридичної клінічної освіти завдяки ініціативі викладачів, що їх викладають, одночасно будучи викладачами-кураторами юридичної клініки:

- Курс “Складання цивільно-правових документів” містить зазначення у тематичному плані однієї з тем та конкретизацію у робочій програмі підходу до вивчення справ, що розглядались юридичною клінікою;

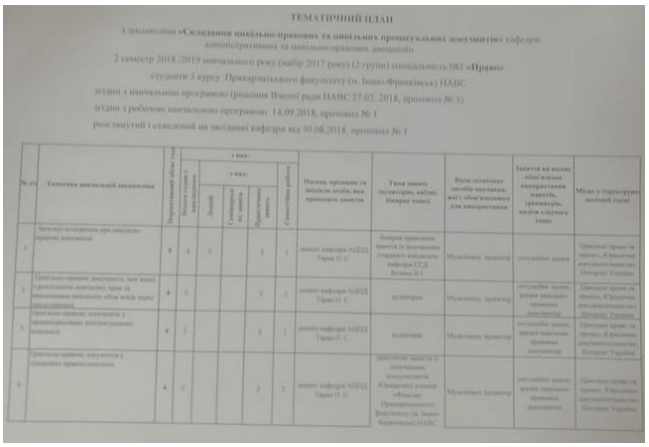
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

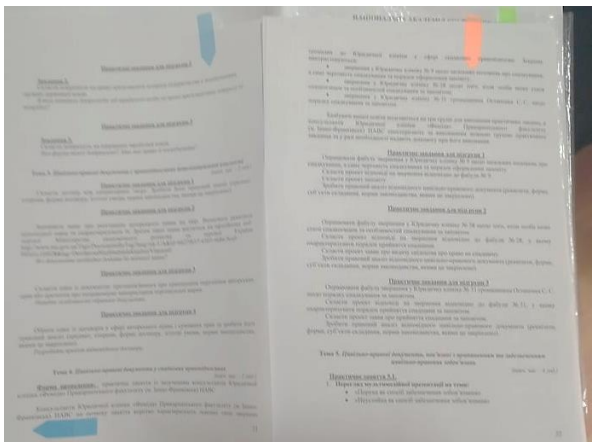

Фото витягів з темплану та робочої програми

- Курс “Конституційне право” містить у темі “Права і свободи людини” інтерактивну вправу-квест, що розроблений і застосовується спільно з юридичною клінікою;
- Курс “Господарське право і процес” містить групу тем, що розглядають справи, які складають напрацювання юридичної клініки.

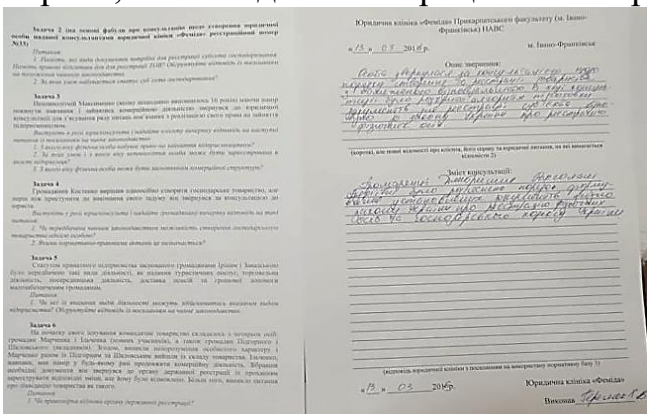

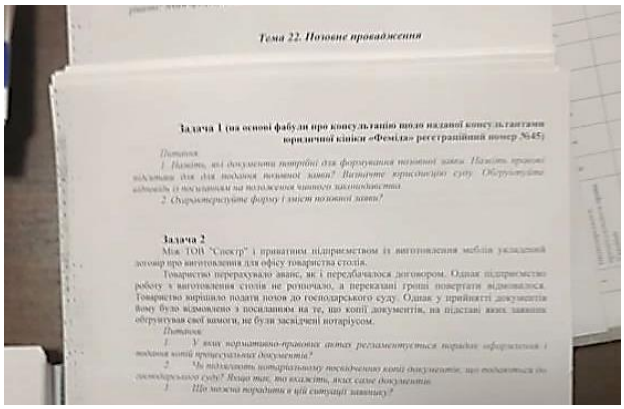

Фото витягів з темплану та робочої програми

Іншим проявом навчання практичній правозахисній діяльності в юридичній клініці є факультативні заняття, організовані керівницею юридичної клініки, які, однак, проходять регулярно і досить системно (детальніше див. п.2.4.).

Таким чином, незважаючи на відсутність чіткого курсу юридичної клінічної освіти, за рахунок включення тематики діяльності юридичної клініки до різних дисциплін, є підстави для висновку про часткове впровадження її проблематики до навчального процесу на факультеті.

Зараховано 1 балів з 3 можливих

Рекомендації:

1. Асоціацією юридичних клінік України у 2014 році затверджено Стандарти діяльності АЮКУ. Третій Розділ цих Стандартів комплексно врегульовує питання викладання навчального курсу “Основи юридичної клінічної практики” для здобувачів вищої правничої освіти. Згідно п.3.1.3. – така дисципліна може бути вибіркової. Навчальний курс передбачає 3 змістових модулі:

Модуль 1. Загальні положення, етика і організація діяльності ЮК:

- ***Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета і завдання.***
- ***Правове регулювання діяльності юридичних клінік та надання ними безоплатної правової допомоги в Україні.***
- ***Організаційна та управлінська модель юридичної клініки.***
- ***Діловодство та документування у юридичній клініці.***
- ***Професійна етика та корпоративна культура в діяльності юридичної клініки.***

Модуль 2. Юридичне консультування у діяльності ЮК:

- ***Психологічні особливості роботи з клієнтом у юридичних клініках.***
- ***Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.***
- ***Аналіз справи та вироблення позиції у справі.***
- ***Консультування клієнта.***
- ***Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів.***
- ***Альтернативні способи вирішення правових спорів.***
- ***Представництво інтересів клієнта у суді, у органах державної влади та місцевого самоврядування, підприємствах, установах і організаціях.***

Модуль 3. Правопросвітня робота та інші напрями діяльності юридичних клінік.

- ***Зміст і форми правопросвітньої роботи юридичних клінік***
- ***Підготовка та проведення юридичною клінікою інтерактивних правопросвітніх занять за програмою "Практичне право"***
- ***Розгляд в юридичній клініці справ, що мають суспільний інтерес.***
- ***Підготовка юридичною клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.***
- ***Інші теми роботи спеціалізованої юридичної клініки (з біженцями, з пацієнтами, із засудженими тощо).***

Рекомендований обсяг навчальної дисципліни – 2-3 кредити.

Разом з тим, метою закріплення цих модулів у Стандартах є не стільки впровадження курсу як такого, скільки – фактичне отримання здобувачами вищої правничої освіти (студентами чи курсантами) знань та навичок, на які спрямований цей курс.[1] Таким чином, означеної мети можна досягнути за рахунок інтеграції окремих тем в рамки вивчення тих дисциплін, які вже включені до навчального плану курсантів,

Рекомендуємо розглянути можливість ініціювання на рівні НАВС системного включення юридичної клінічної освіти до навчального процесу:

- ***окремий курс як дисципліна вільного вибору;***
- ***модулі/теми у інших дисциплінах, напр.: юридична деонтологія, юридична етика, адвокатура, теми, які пов'язані із питаннями спілкування правоохоронців із населенням, процесуальні дисципліни тощо.***

[1] Відповідно до п.3.1.2. Стандартів, метою навчальної дисципліни "Основи юридичної клінічної практики" є набуття студентами-правниками навичок організації та надання правової допомоги населенню, організації та проведення правопросвітньої діяльності та інших професійних навичок.

- ***2. Рекомендуємо за прикладом уже розроблених матеріалів дисциплін "Конституційне право", "Складання цивільно-правових документів", "Господарське право та процес" системно відпрацювати впровадження елементів навичок, які надає юридична клініка до дисциплін з навчального плану: "Адвокатура України", "Риторика (Ораторське мистецтво)", "Юридична деонтологія", "Юридичне документознавство".***

3. Окремо варто відмітити рекомендацію у юридичних клініках поліцейських вишів практикувати навчальні компоненти, притаманні для поліцейської діяльності. Адже концепція community policing, яка зазвичай маловпроваджена до реальної української практики, може досить компетентно подаватися юридичною клінікою.

2. Викладання курсу юридичної клінічної освіти

2.1. Факт викладання курсу юридичної клінічної освіти

Зазначені у попередньому пункті курси фактично викладаються для курсантів та студентів, оскільки складають обов'язкову частину навчального плану.

Зараховано 1 бал

2.2. Залученість викладача курсу юридичної клінічної освіти

Викладачі зазначений у п. 1 курсів є викладачами кураторами юридичної клініки і супроводжують її справи.

Зараховано 1 бал

Рекомендовано при включенні до навчального плану окремого курсу та/або включення окремих тем до інших дисциплін покладати викладання цих тем на представників юридичної клініки (або теми читатиме викладач-куратор юридичної клініки, або основний викладач курсу може бути залучений як викладач-куратор юрклініки). Адже залучений до юрклініки викладач зможе їх подати практично, на основі вірних правничих цінностей, а також із інструментальним (а не уявним) розумінням концепції community policing.

2.3. Бонусний показник. Інтерактивні методики при викладанні курсу.

Оскільки окремої дисципліни юридичної клінічної освіти не впроваджено, проаналізувати використання і розуміння інтерактивних методів можливо лише із факультативних занять. Аналіз цих занять показує активне використання тренінгових технологій (детальніше див. 2.4) як запрошеними партнерськими тренерами, так і керівницею юридичної клініки. Також, при обговоренні неформальних планів факультативних занять керівниця юридичної клініки впливає на посилення інтерактивності занять (однак письмових планів факультативних занять юридичної клініки не ведеться).

Рекомендуємо відображати методики проведення факультативних занять у їхніх навчальних матеріалах.

Безпосереднє спілкування з персоналом зумовлює рекомендацію викладачам-кураторам юрклініки пройти системне навчання комплексу інтерактивних технологій та їх застосування у правничих заняттях.

2.4. Бонусний показник. Додаткові заняття із студентами юридичної клініки

Юридична клініка веде активну факультативну навчальну роботу для своїх учасників. Фактично щомісяця відбувається 2-3 заходи типу лекція/виступ, тренінг, моделювання практичних справ, навчальний візит/екскурсія. Важливо відмітити, що ці заняття плануються і проводяться спільно з великою групою представників партнерських інституцій: регіональний та місцевий центр БПД, місцеве управління юстиції, різними підрозділами поліції, регіональним представником омбудсмана, місцевою Радою адвокатів, правозахисною громадськістю ("Україна без тортур", місцевою асоціацією ветеранів АТО) та ін.

Викладачами факультативних навчальних заходів зазвичай виступають і представники партнерських інституцій, і керівниця юридичної клініки.

Також навчальний ефект справляють юридичний кіноклуб та конкурс "Кращий юрист-консультант", що започатковані у кінці 2018 року.

Щотижня ці заняття подаються і де-факто затверджуються у плані заходів ректора НАВС, і їх результати відображаються на сайті Національної академії внутрішніх справ, а також у соціальних мережах юридичної клініки. Окремі з них поширювалися Асоціацією юридичних клінік України як інноваційна практика. Приклади заходів: 1, 2, 3.

Однак планування цих значних за обсягом організаційної роботи заходів, як зрозуміла моніторингова група, здійснюється неформально з потреб гнучкості підходу до тематики і позицій партнерів, які ці заняття зазвичай проводять. Такий підхід варто виправити.

Рекомендуємо систематизувати (через тематику й документування) інноваційну практику різноманітних інтерактивних занять та конкурсів, а також знайти шляхи їх впровадження у загальний навчальний процес вишу.

3. Практика на базі юридичної клініки

3.1. Академічна практика в юридичній клініці

Курсанти і студенти юридичної клініки не проходять практику в юридичній клініці. За словами представників юридичної клініки з цього навчального року вперше заходи юридичної клініки, які проводять її студенти під час практики (наприклад, правопросвітні заняття), будуть відображені у документах практики і це, вірогідно, буде впливати на рішення за результатами її проходження.

Бали не зараховуються

3.2. Бонусний показник. Юридична клінічна практика

Юридична клінічна практика (зарахування в якості практики роботи студентів в юридичній клініці) на Прикарпатському факультеті НАВС не здійснюється.

Практика в юридичній клініці стимулює студентів до роботи в, робить їх більш відповідальними і практично орієнтованими. Навіть відсутність юридичної клінічної практики (зарахування в якості практики

роботи студентів в юридичній клініці) допускає можливі форми практики в юридичній клініці, що допустимі навіть у поліцейському виші:

- ***направлення на практику в юридичну клініку лише студентів (не курсантів);***
- ***включення завдань роботи у юридичній клініці до завдань практики курсантів та студентів із врахуванням якості цієї роботи при оцінюванні.***

4. Зарахування навчального навантаження за роботу в юридичній клініці

Робота в юридичній клініці (участь у наданні юридичних консультацій, у проведенні правопросвітніх занять, проведення додаткових (факультативних) занять в юридичній клініці) не зараховується у навчальне навантаження залучених викладачів-кураторів. Однак у материнському навчальному закладі - НАВС - існує Положення про щорічне оцінювання й встановлення рейтингу діяльності науково-педагогічних працівників, схвалене рішенням Вченої ради 24 квітня 2018 р. Відповідно до додатку 7 Положення робота в юридичних клініках Академії (за навчальний рік) зараховується у кількості 30 балів куратору юридичної клініки та 10 балів викладачу-консультанту. Пункт 4.1 Положення передбачає, що рейтингова інформація використовується для стимулювання науково-педагогічних працівників (при преміюванні, встановленні надбавок, встановленні мінімального обсягу навчального навантаження на навчальний рік, представленні до присвоєння почесних звань, обрання за конкурсом тощо).

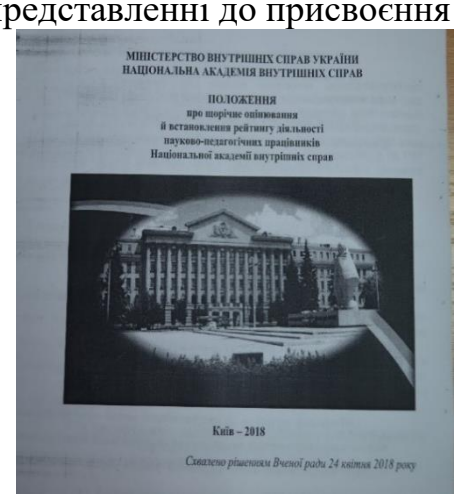

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ПОЛОЖЕННЯ
про щорічне оцінювання
й встановлення рейтингу діяльності
науково-педагогічних працівників
Національної академії внутрішніх справ

Київ – 2018

Схвалено рішенням Вченої ради 24 квітня 2018 року

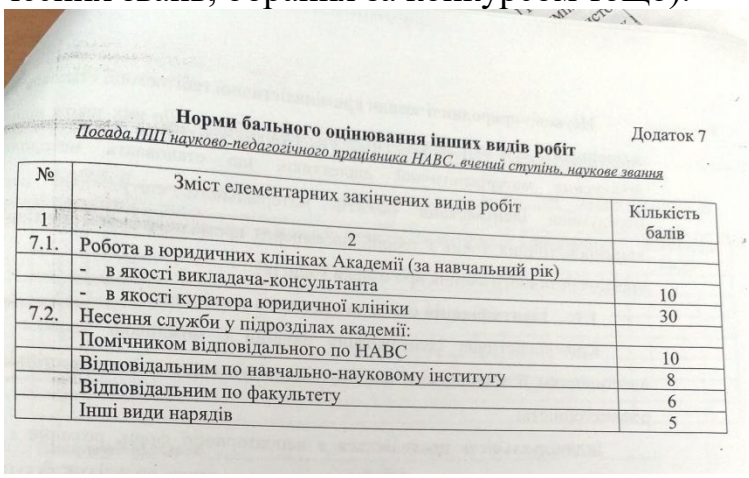

Норми бального оцінювання інших видів робіт Додаток 7

Посада,ПІП науково-педагогічного працівника НАВС, вчений ступінь, наукове звання

№	Зміст елементарних закінчених видів робіт	Кількість балів
1	2	
7.1.	Робота в юридичних клініках Академії (за навчальний рік)	
	- в якості викладача-консультанта	10
	- в якості куратора юридичної клініки	30
7.2.	Несення служби у підрозділах академії:	
	Помічником відповідального по НАВС	10
	Відповідальним по навчально-науковому інституту	8
	Відповідальним по факультету	6
	Інші види нарядів	5

Витяги із Положення про щорічне оцінювання й встановлення рейтингу діяльності науково-педагогічних працівників, схвалене рішенням Вченої ради НАВС від 24 квітня 2018

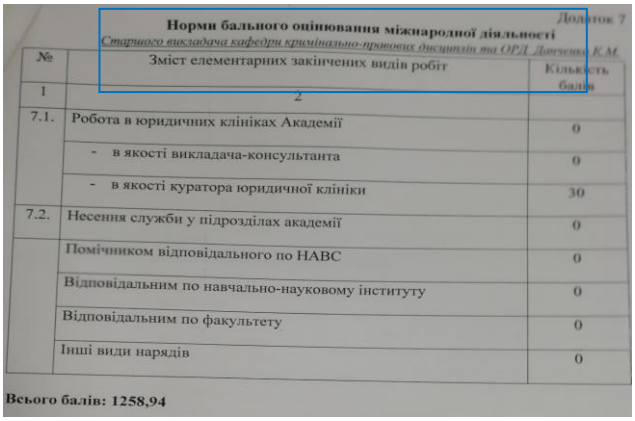

Норми бального оцінювання міжнародної діяльності Додаток 7

Старшого викладача кафедри кримінально-правових дисциплін та ОРД Данченко К.М.

№	Зміст елементарних закінчених видів робіт	Кількість балів
1	2	
7.1.	Робота в юридичних клініках Академії	0
	- в якості викладача-консультанта	0
	- в якості куратора юридичної клініки	30
7.2.	Несення служби у підрозділах академії	0
	Помічником відповідального по НАВС	0
	Відповідальним по навчально-науковому інституту	0
	Відповідальним по факультету	0
	Інші види нарядів	0

Всього балів: 1258,94

Приклад зарахування балів у обсяг виконаної роботи викладача

Крім того, дослідження функціональних обов'язків викладачів-кураторів юридичної клініки свідчить про їх безпосередню залученість до роботи ЮК (п. 2 першого розділу Звіту).

Отже, можна зробити висновок, що хоча формально до навчального навантаження викладачів-кураторів робота в юридичній клініці не зараховується, така діяльність впливає на рейтинг науково-педагогічного викладача НАВС та стимулювання його діяльності у вигляді преміювання, відзнак і т.п.

Системний аналіз названих внутрішніх документів НАВС та адміністративно-організаційних, звітних та ін. внутрішніх документів ЮК (журналу обліку юридичних консультацій, журналу проведення правопросвітницьких та профорієнтаційних заходів та ін.) свідчить про те, що варто оцінити роботу ЮК за цим критерієм у два бали.

Зараховано 2 бали з 4 можливих

Рекомендації:

1) визначити форми обліку та зарахування роботи у юридичній клініці як навчального навантаження для викладачів. Такий крок зробить юридичну клініку більш ефективною, вагомою на кафедрах факультету, а навчальний процес на кафедрах практично орієнтованим.

2) для таких дій доцільно використовувати можливості самоврядування вишів. Можливо встановлювати ці форми навантаження як в повній формі, так і з встановленням лімітів зарахування навантаження. Наголосимо, таке зарахування навантаження не становитиме неможливих завдань для факультету, проте забезпечить вмотивованість викладачів кафедр співпраці з юридичною клінікою і якість їх роботи.

3) Стандарти діяльності юридичних клінік України містять такі рекомендації щодо норм навчального навантаження науково-педагогічних та інших фахівців у галузі права:

- ***за кожну виконану з їх допомогою юридичну консультацію — дві години консультацій (позааудиторні заняття);***
- ***за кожне проведене з їх методичною допомогою та участю в правопросвітньому занятті — одну годину консультацій (позааудиторні заняття),***
- ***за кожне додаткове навчальне заняття із студентами юридичної клініки — одну годину практичного заняття (аудиторні заняття).***

4) за керування практикою — десять годин навчального навантаження за кожний тиждень практики (позааудиторні заняття).

5) При цьому важливо одночасно встановлювати форми обліку такої діяльності. Рекомендується це завдання покладати на керівника юридичної клініки, який перед навчальним роком може подати план залучення викладачів-кураторів з кафедр університету (факультету), а після завершення частин навчального року – персоналізований звіт, заснований на документації юридичної клініки.

6) Відмітимо, що навантаження за керування практикою в юридичній клініці (крім післядипломної освіти) зараховується не працівникам юридичної клініки, а іншим викладачам факультету. Рекомендуємо при плануванні та обліку навчального навантаження за керування практикою в юридичній клініці розглядати представників юридичної клініки як одночасно представників навчального закладу та бази практики.

Підсумок за напрямом "Включення юридичної клінічної освіти у навчальний процес"
Не зараховано…
Зараховано балів
50%

ІІІ. ЮРИДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ В ЮРИДИЧНІЙ КЛІНІЦІ

1. Систематичність юридичного консультування в юридичній клініці

Юридична клініка "Феміда" надала за останній повний календарний рік перед моніторингом 32 консультації. Консультації надавалися регулярно: усі місяці крім періоду канікул та сесій (крім січня, липня, серпня, грудня 2018). Згідно Реєстру юридичних клінік України у ній працювало 42 студенти, отже кількість справ на кожного студента на рік менше однієї при нормі 3 згідно моніторингового інструменту.

Зараховано 2 бали з 3 можливих

Рекомендуємо при плануванні кількості роботи у консультуванні враховувати персональну задіяність студентів, для цього розширювати способи залучення клієнтів, практикувати різні організаційні форми (планування консультації на вирішення двома студентами, нові галузі консультування, додаткові приймальні тощо).

2. Документальне забезпечення діяльності юридичної клініки з юридичного консультування

2.1. Журнал обліку звернень клієнтів

Журнал обліку звернень у юридичній клініці "Феміда" ведеться з вересня 2017 (з моменту визначення нового керівника юридичної клініки). Журнал убезпечений від недобросовісного ведення через наскрізну нумерацію справ. Записи у журналі регулярні: є записи в усі місяці крім періоду канікул та сесій (крім січня, липня, серпня, грудня 2018).

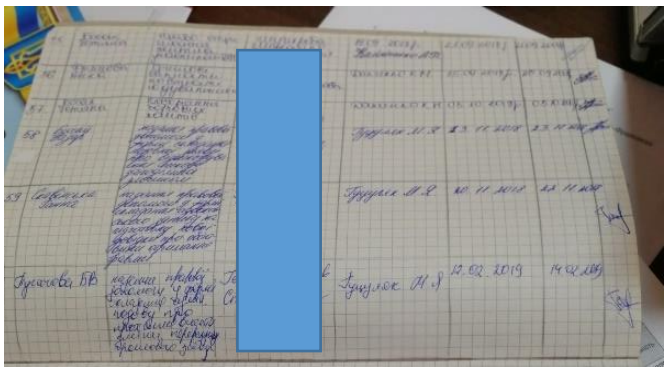

Зараховано 1 бал

2.2. Архів завершених справ.

Архів завершених консультацій ведеться у паперовому вигляді: файли/справи. Однак папки-скоросшивачі зі справами не названі за періодами і знайти справи не дуже просто за спостереженнями (вказівником пошуку є номер справи згідно до журналу обліку справ юридичної клініки).

Вибірково перевірені близько десяти справ і лише одна з них оформлена з помилкою, яку моніторингова група вважає технічною і не знижуючою ґрунтовний підхід юридичної клініки до обліку справ.

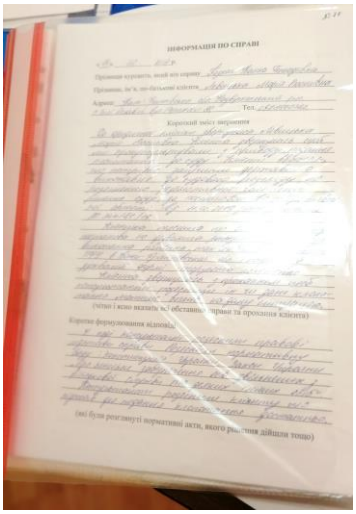

Фото сторінки з паперового архіву

Зараховано 1 бал

Форми роботи з архівом справ вирішуються кожною юридичною клінікою на власний розсуд, проте неефективний архів блокує загальну якісну роботу юридичної клініки. Рекомендуємо розглянути та адаптувати під свої потреби один із підходів: електронний архів за прізвищем клієнтів (детальніше див. звіт моніторингу Університету митної справи та фінансів), онлайн-архів, що поєднує облік звернень та надані консультації (детальніше див. звіт моніторингу НУ "Одеська національна юридична академія").

2.3. Друковані консультації

Юридична клініка на Прикарпатському факультеті НАВС не практикує друкованих юридичних консультацій, ведучи їх у письмово від руки (заповнюючи бланк консультації).

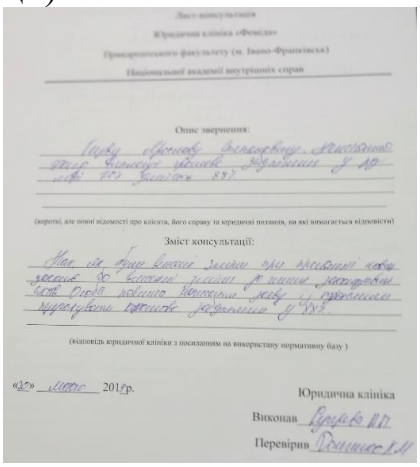

Опис звернення:

Зміст консультації:

Юридична клініка

Фото консультації

У випадку складання процесуальних документів ці документи складаються друковано.

Вважаємо письмові консультації формою належного обліку і контролю надання правової допомоги, однак недостатньо ефективною.

Зараховано 1 бал

Поважаючи самостійне визначення управлінських практик все ж вважаємо використання практики написання юридичних консультацій від руки архаїзмом, від якого варто відмовитись. Навпаки, сучасні підходи, це

збільшення автоматизованої складової юридичної допомоги, таких як ведення онлайн-систем обліку та узагальнення консультацій, використання ботів для роботи із прецедентами, підготовки документів.

Підхід, який рекомендується Асоціацією щодо форм консультування:

1) правова інформація або правова консультація (перший тип передбачає лише коротку відповідь типу витягу із законодавства, зазначення якого органу повноваження зачіпає питання клієнта, надання шаблонного (типового) договору тощо; другий вже має елемент правового аналізу, висновку щодо групи норм аналізу практики тощо). Обидва типи консультування надаються друковано;

2) залежно від потреби до правової консультації може додаватись правовий або процесуальний документ, складений до конкретної справи (не шаблонний). Процесуальний документ – документ щодо звернення до суду. Правовий документ – будь-яке інше звернення, акт, протокол, договір у справі. Такий документ не складає окремого типу консультації і готується як додаток до архіву;

3) у випадку представництва інтересів клієнтів процесуальних документів може бути декілька. Усі води додаються до архіву справ. Юридична клініка самостійно визначає форму обліку таких типів правової допомоги.

В будь-якому разі варто у журналі та/або у архіві справ мати зрозуміле зазначення типу юридичного консультування

2.4. Погодження консультацій з викладачем-куратором

Факт погодження консультації викладачем-куратором відзначається у картці роботи над справою, а також у журналі обліку справ. Однак картка роботи над справою та журнал не містить самої консультації. Як зрозуміло із спілкування з персоналом юридичної клініки – де-факто перевірка полягає у усному переказі рішення у справі, більше уваги приділяється складеним правовим документам (однак без підпису викладача-куратора про погодження).

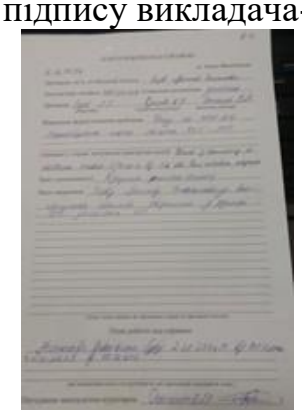

Фото картки роботи над справою

Моніторингова група вважає, що перевірка якості консультації має засновуватись на повній друкованій консультації, адже це складний інтелектуальний процес, що потребує уважності до кожної деталі і підхід юридичної клініки "Феміда" до перевірки справ не може бути сприйнятий як достатньо уважний.

Бал не зараховано

Юридичній клініці рекомендується посилити контроль за роботою студентів, в частині погодження кураторами друкованих консультацій та процесуальних документів (позовні заяви, скарги), які розроблено студентами та надаються клієнтам.

2.5. Відповідність кількості консультацій у анкеті юридичної клініки

У анкеті юридичної клініки "Феміда" у Реєстрі юридичних клінік України 2018 зазначено 20 наданих консультацій у звітному періоду (2017 році), тоді як у журналі обліку справ юридичної клініки зазначено 26. Це складає розбіжність більш як у допустимі 5%. Незважаючи на фактичне перебільшення кількості справ, змістом критерію є чіткість управлінського підходу юридичної клініки і бал не може бути зараховано.

Бал не зараховано

2.6. Бонусний показник. Розрізнення у облікових документах різних форм правової допомоги.

Наразі у журналі обліку справ юридичної клініки спеціальних поміток про вид наданої допомоги немає.

Рекомендація АЮКУ полягає у введенні спеціальної позначки у документах про облік правової просвіти – правова інформація чи консультація надана клієнтові. Ці дані вимагається і у щорічній звітності. Варто впровадити цей механізм також у загальний організаційний документ юридичних клінік Національної академії внутрішніх справ.

2.7. Бонусний показник. Безпосередній захист прав клієнтів.

Юридична клініка "Феміда" практикує своєрідні форми безпосереднього правозахисту, коли складені процесуальні документи супроводжуються у судах та державних інституціях без безпосереднього представництва.

Наприклад, у справі клієнта В., учасника бойових дій, шляхом письмових звернень та судового позову, поданого особисто клієнтом вдалося добитися успішного рішення про визнання отриманої інвалідності під час виконання обов’язку із захисту Батьківщини та отримати державну грошову допомогу у обсязі близько 1,5 млн.

Рекомендується розвивати цей напрям, широко висвітлюючи його результати в жанрі історій успіху. За результатами наявних досягнень пропонується узгодити з інформаційним менеджером АЮКУ формат та підготувати публікацію/ї у ЗМІ.

Водночас, варто пам’ятати, що безпосередній правозахист лише доповнює напрям юридичного консультування, рекомендації щодо якого надані у цьому розділі.

3. Якість юридичного консультування у юридичній клініці

3.1. Бонусний показник. Перевірка наданих консультацій

Вибірковий аналіз справи клієнта Г. показав, що консультація дуже коротка, і оцінити її якість складно.

Рекомендується у тексті консультації відмічати, крім самого бачення юридичної клініки, посилання на норми законодавства, можливі шляхів вирішення включно з несудовими, розписувати їхні особливості з оцінкою відповідності очікуванням клієнта.

3.2. Бонусний показник. Дотримання рекомендованих процедур інтерв'ювання та консультування.

Під час моніторингу змодельовано прийом клієнта, який здійснювався консультанткою юридичної клініки, а роль клієнтки відіграв монітор. За спостереженнями прийом клієнта відбувався впевнено, що свідчить про існування таких навичок у консультантів. Ключова інформація отримана, алгоритми прийому і отримання інформації були продемонстровані.

Аспекти, які можна покращити (рекомендації):

1) алгоритм консультування: більше уваги приділити більше уваги встановленню психологічного контакту, розповісти про принцип конфіденційності;

2) організаційний рівень: на погляд моніторингової групи у міні-кабінетах з позиції зручності роботи та посилення конфіденційності варто встановити напівпрозорі двері зі скла або пластику;

3) управлінський рівень: більше відпрацювати роль студента-консультанта і його домінуючу роль у відносинах консультування з викладачем-куратором. Викладач має бути радником у процесі надання консультацій, це типова модель діяльності юридичної клініки, яку варто розвинути;

4) рівень навичок консультанта: тренувати у курсантів навички прийняття різноманітної інформації, зокрема у питаннях, з якими студент ще не стикався.

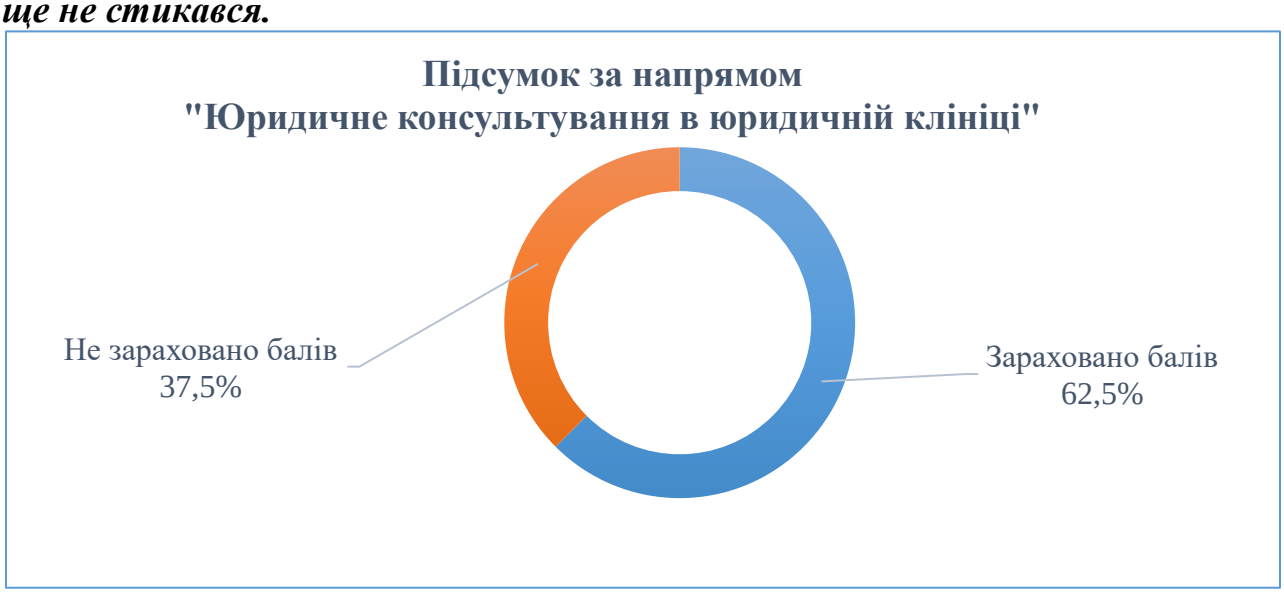

IV. ПРАВОПРОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ В ЮРИДИЧНІЙ КЛІНІЦІ

1. Систематичність та різноманітність правопросвітньої роботи юридичної клініки

Аналіз матеріалів юридичної клініки “Феміда” ПФ НАВС та публікацій про проведені правопросвітні заходи свідчить про надзвичайну активність та достатню різноманітність у реалізації цього напрямку. У 2017-2018 та 2018-2019 навчальних роках заходи проводились щомісячно, за винятком періоду канікул.

Юридична клініка проводить як класичні уроки, так і використовує інноваційні форми для проведення заходів з Практичного права для школярів Івано-Франківської області та правових зустрічей з особами похилого віку (наприклад, в Івано-Франківському геріатричному пансіонаті).

Також, юридична клініка долучається до проведення заходів в рамках загальнонаціонального правопросвітницького проекту Міністерства юстиції України “Я МАЮ ПРАВО!” та під час проведення заходів розповсюджують інформаційні матеріали, виготовлені Міністерством юстиції України та Головним територіальним управлінням юстиції в Івано-Франківській області, в рамках зазначеного проекту.

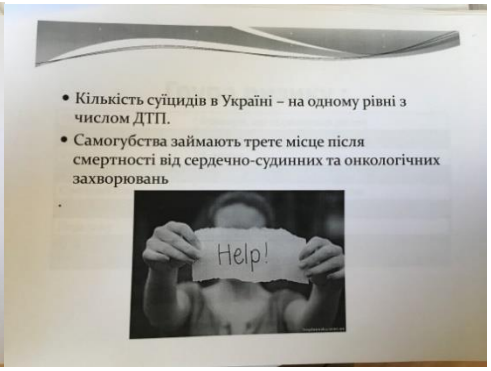

Приклади правопросвітніх презентацій, які розробляють консультанти юридичної клініки "Феміда" НАВС

Слід відзначити, що правопросвітні заходи проводяться не тільки для зовнішньої від факультету аудиторії, але й для курсантів факультету, зокрема за участю працівників відділів поліції Івано-Франківської області.

Так, протягом 2017/2018 навчального року юридичною клінікою проведено 23 правоосвітні заходи, а протягом 2018/2019 навчального року - 21 правоосвітній захід.

Серед дистанційних форм роботи юридична клініка практикує розміщення тез доповідей на правову тематику консультантів у збірниках матеріалів міжвузівських науково-теоретичних конференцій, які проводяться щорічно.

Також про різноманітність правопросвітньої роботи юридичної клініки свідчить практикування таких форм як лекції, презентації, інтерактивні заняття, квести, відеоролики, специфічної аудиторії – особи у місцевому геріатричному пансіонаті, регіональних особливостей – робота з учнівською молоддю у навколишніх сільських населених пунктах та з учасниками Угорського культурного центру.

Зараховано 3 бали з 3 можливих

Рекомендація: розглянути можливість запровадження (активізації) таких форм дистанційної правоосвітньої роботи з цільовими групами, як:

розміщення консультацій у місцевих ЗМІ, періодичні правопросвітні виступи на радіо або телебаченні; запис та поширення відеоблогів або роликів із соціальних питань тощо.

Рекомендуємо також приділяти більшої уваги новаційним формам типу street law (див. детальні розробки Асоціації з цього питання: https://legalclinics.in.ua/biblioteka/pravova-prosvita/). Також доречно розвивати власні оригінальні програми правопросвіти. Напрацювання щодо прав людини в школах варто опублікувати і використовувати у подальшій безпосередній правовій просвіті.

2. Документальне забезпечення правопросвітньої роботи юридичної клініки

2.1. Документація юридичної клініки про заходи безпосередньої роботи з аудиторією

Досліджувалися форми обліку правопросвітніх заходів за 2017 рік, щодо якого подана анкета юридичної клініки “Феміда” до Реєстру юридичних клінік України 2018. У анкеті зазначено про 12 лекцій та виступів перед аудиторією, 13 правопросвітніх занять та 9 тренінгів.

Аналіз фактичних підтверджень заходів показав, що 17 заходів підтверджені записами у журналі правоосвітньої роботи, ще три – у публікаціях на сайті НАВС (див. напр. https://f3.naiau.kiev.ua/news/profilaktichna-robota.html). Крім того 4 заняття з Угорським культурно-освітнім центром підтверджуються отриманою подякою та звітом про роботу юрклініки.

Подяка

УГОРСЬКИЙ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР

м. Івано-Франківськ

Висловлює подяку декану Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ Терещенко Юлії Василівні за організацію правової роботи по роз'ясненню Закону України «Про мови» та прав національних меншин членами юридичної клініки «Феміда»

Керівник Угорського культурно-освітнього центру М. І. Натурняк

Фото подяки Угорського центру

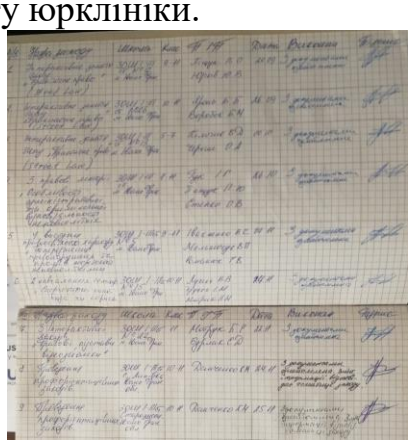
Фото сторінки журналу правової освіти

Також при поданні звіту відмічені як виступи (безпосередня правопросвіта) 8 статей студентів юридичної клініки у збірнику публікацій наукової конференції НАВС, які правильно рахувати дистанційними формами правопросвіти.

Отже, при потребі підтвердити 26 заходів документально підтверджено 24, що складає значно менше ніж 2/3 допустимої розбіжності.

У 2018 та 2019 роках система обліку правопросвітніх заходів оптимізована: інформація про переважну більшість заходів, які проводить юридична клініка, обліковується у формі публікацій у новинній рубриці сайту ПФ НАВС, на сторінках юридичної клініки "Феміда" в соціальних мережах "Facebook" та "Instagram". Наявні також графіки проведення правоосвітніх

заходів консультантами (курсантами) юридичної клініки "Феміда" в загальноосвітніх школах міста Івано-Франківська та Івано-Франківської області, які складаються що семестру. Проведені правоосвітні заходи обліковуються у Журналі правоосвітницької роботи із зазначенням інформації про дату, зміст та форму заходу та складаються довідки про проведені заходи.

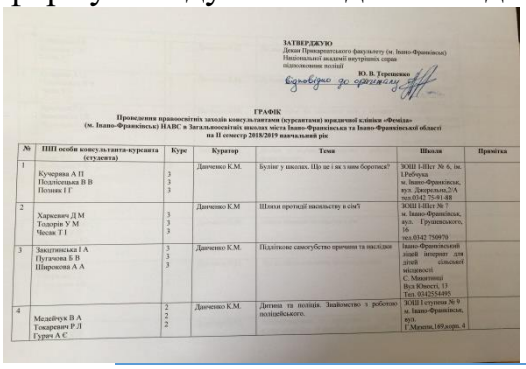

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан Правоохоронного факультету (м. Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх справ
підполковник поліції
Ю. В. Терещенко
відповідно до оригіналу

ГРАФІК
Проведення правоосвітніх заходів консультантами (курсантами) юридичної клініки «Феміда»
(м. Івано-Франківськ) НАВС в Загальноосвітніх школах міста Івано-Франківська та Івано-Франківської області
на II семестр 2018/2019 навчальний рік

№	ПІП особи консультанта-курсанта (студента)	Курс	Куратор	Тема	Школи	Примітка
1	Кучерява А П Подлісецька В В Позняк І Г	3 3 3	Данченко К.М.	Булінг у школах. Що це і як з ним боротися?	ЗОШ І-ІІІст № 6, ім. І.Рябчука м. Івано-Франківськ, вул. Дворецька,2/А тел.0342 75-91-48	
2	Харкевич Д М Тодорів У М Чесак Т І	3 3 3	Данченко К.М	Шляхи протидії насильству в сім'ї	ЗОШ І-ІІІст № 7 м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 16 тел.0342 750970	
3	Закатинська І А Пугачова Б В Широкова А А	3 3 3	Данченко К.М.	Підліткове самогубство причини та наслідки	Івано-Франківський дівчий інтернат для дітей сільської місцевості С. Микитинці Вул.Юності, 13 Тел. 0342554495	
4	Медейчук В А Токаревич Р Л Гурич А Є	2 2 2	Данченко К.М.	Дитина та поліція. Знайомство з роботою поліцейського.	ЗОШ І ступеня № 9 м. Івано-Франківськ, вул. Г.Мехени,169,корп. 4	

ГВІЗДЕЦЬКА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
КОЛОМИЙСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

НАКАЗ

21.12.2018 смт. Гвіздець №

Довідка

Видана Гордійчуку Василю Романовичу про те, що він 21 грудня 2018 року провів профорієнтаційну роботу «Булінг в шкільному середовищі» з учнями 8–11 класів Гвіздецької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Директор школи Л.Д. Рабчинська

Приклад графіків проведення правоосвітніх заходів та зразок складених довідок про проведений захід

Зараховано 1 бал

Рекомендуємо відмовитись від практики записувати у одну строку журналу більше ніж один правопросвітній захід.

2.2. Документація юридичної клініки про заходи дистанційної роботи з аудиторією.

Як зазначено у попередньому пункті, у звітному періоді виявлено помилково записані до безпосередніх заходів правопросвіті 8 тез виступів курсантів юридичної клініки на конференції НАВС. Збірник конференції зберігається в юридичній клініці.

Зараховано 1 бал

Рекомендуємо розвинути форми заходів дистанційної правопросвіти: впровадити блоги, відео, консультації у публіцистичному стилі тощо.

Дистанційні форми правопросвітніх заходів на відміну від безпосередніх занять не підтверджуються графіками. Їх найефективніша форма – копії матеріалів (наприклад, публіцистичних статей у ЗМІ) та повідомлення про їх проведення на інтернет-ресурсах.

3. Якість організації заходів правової просвіти юридичної клініки

3.1. Перевірка і допомога викладача-куратора у підготовці правопросвітнього заняття.

Розроблені консультантами плани та зміст занять погоджуються керівником юридичної клініки.

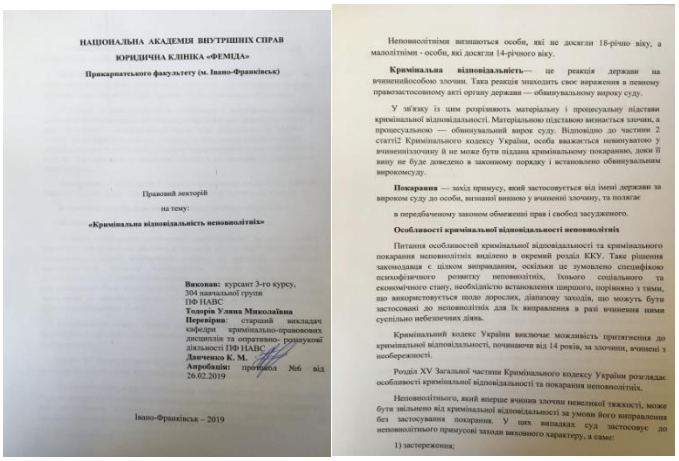

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЮРИДИЧНА КЛІНІКА «ФЕМІДА»
Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ)

Правовий лекторій
на тему:
«Кримінальна відповідальність неповнолітніх»

Виконав: курсант 3-го курсу,
304 навчальної групи
ПФ НАВС
Тодорів Уляна Миколаївна
Перевірив: старший викладач
кафедри кримінально-правових
дисциплін та оперативно- розшукової
діяльності ПФ НАВС
Дівченко К. М.
Апробація: протокол №6 від
20.02.2019

Івано-Франківськ – 2019

Неповнолітніми визнаються особи, які не досягли 18-річно віку, а малолітніми - особи, які досягли 14-річного віку.

Кримінальна відповідальність— це реакція держави на вчиненийособою злочин. Така реакція знаходить своє вираження в певному правозастосовному акті органу держави — обвинувальному вироку суду.

У зв'язку із цим розрізняють матеріальну і процесуальну підстави кримінальної відповідальності. Матеріальною підставою визнається злочин, а процесуальною — обвинувальний вирок суду. Відповідно до частини 2 статті2 Кримінального кодексу України, особа вважається невинуватою у вчиненнізлочину й не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вирокомсуду.

Покарання — захід примусу, який застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, та полягає

в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх

Питання особливостей кримінальної відповідальності та кримінального покарання неповнолітніх виділено в окремий розділ ККУ. Таке рішення законодавця є цілком виправданим, оскільки це зумовлено специфікою психофізичного розвитку неповнолітніх, їхнього соціального та економічного стану, необхідністю встановлення ширшого, порівняно з тими, що використовуються щодо дорослих, діапазону заходів, що можуть бути застосовані до неповнолітніх для їх виправлення в разі вчинення ними суспільно небезпечних діянь.

Кримінальний кодекс України виключає можливість притягнення до кримінальної відповідальності, починаючи від 14 років, за злочини, вчинені з необережності.

Розділ XV Загальної частини Кримінального кодексу України розглядає особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Неповнолітнього, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості, може бути звільнено від кримінальної відповідальності за умови його виправлення без застосування покарання. У цих випадках суд застосовує до неповнолітнього примусові заходи виховного характеру, а саме:

1) застереження;

Фото погодженого методичного матеріалу

Зараховано 1 бал

Рекомендація: бажано впроваджувати сценарії інтерактивних занять поступово зменшуючи кількість лекцій.

3.2. Механізм формування достатньої компетентності студентів юридичної клініки до проведення правопросвітніх занять

3.2.1. Щорічне системне навчання для студентів підготовці та проведенню правопросвітніх занять

Юридична клініка “Феміда” щосеместрово проводить збори із затвердженням тематики та поясненням особливостей роботи з різними аудиторіями слухачів своїх правопросвітніх занять.

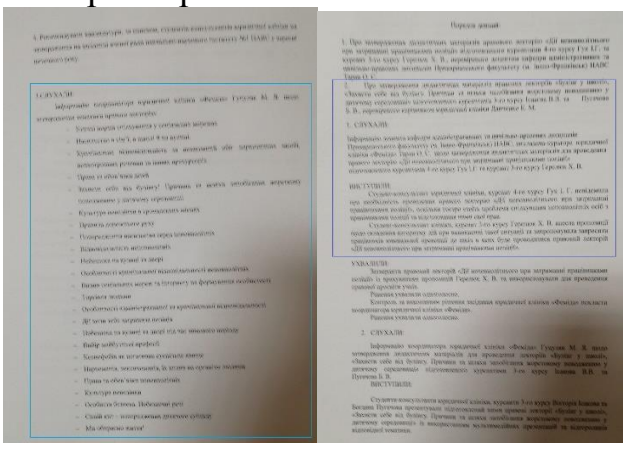

Фото сторінок протоколів про затвердження методматеріалів

Зараховано 1 бал

3.2.2. Механізм апробації правопросвітніх занять перед їх проведенням

В юридичній клініці "Феміда" діє механізм апробації правопросвітніх занять, який полягає в обговоренні, коригуванні та погодженні плану та змісту заходу, запропонованих консультантантами – з керівником юридичної клініки. Результатати таких обговорень відображаються у спеціальних протоколах.

Також зі спілкування з курсантами та керівником юридичної клініки стало відомо про неформальні апробації правопросвітніх занять з типових тем.

Зараховано 1 бал

4. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Якість занять правової просвіти юридичної клініки.

Під час моніторингу учасники групи відвідали правопросвітнє заняття щодо тематики булінгу та відповідальності за нього. Заняття супроводжував викладач-куратор, який також брав участь у ньому поряд зі студентами. Під час заняття використовувалися як інформаційні підходи, так і ігрові елементи, форми зворотнього зв'язку.

Фото з правопросвітнього заняття

Під час подальшого спілкування зі студентами і викладачами з'ясувалося, що у цій юридичній клініці формулюються авторські методи проведення правопросвіти, які підбираються з урахуванням віку і знань аудиторії. Зокрема проведено правовий квест щодо ознайомлення з особливостями роботи різних поліцейських професій, що проводився з близько стома учасниками одночасно. В процесі покрокового квесту учні змінювали локації, розгадували ребуси, вирішували прості завдання та практикували інші форми інтерактивної роботи. Відмітимо, що практика розробки авторських методик є вищим рівнем майстерності юридичних клінік у правовій просвіті.

Рекомендуємо розширювати портфель методів, зокрема інтерактивних, навіть інформативні елементи подавати у формі ігор, широкого залучення аудиторії до обговорення. Перелік і опис інтерактивних методів та готові до застосування сценарії занять можливо завантажити у рубриці "Правова просвіта" у бібліотеці на сайті Асоціації юридичних клінік України.

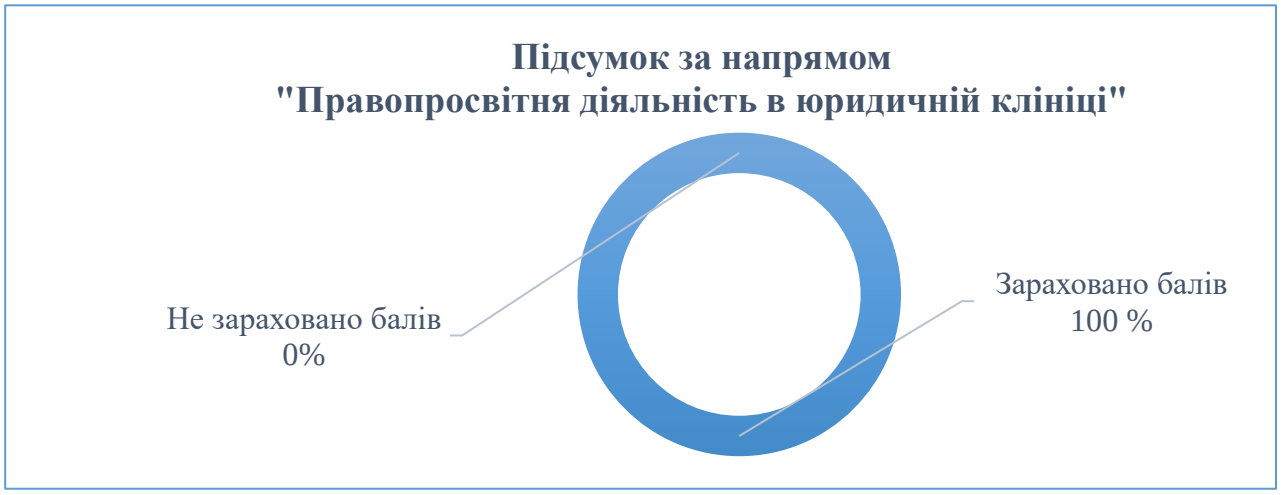

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ
моніторингу якості діяльності юридичної клініки “Феміда”
Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ

Рік моніторингу: 2019